

SOTTUNGA KOMMUN

ÄO Nämnd 29.03.2023 § 7 Bilaga 3
ÄO Nämnd 10.04.2024 § 7

STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD

Principer
Anvisningar
Arvoden
Information

Gällande från 1 april 2024

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	SIDA
VAD INNEFATTAR STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD	3
LAGRUM	3
ALLMÄNNA KRITERIER FÖR STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD	4
VÅRD- OCH SERVICEPLAN	4
FÖR ATT KUNNA BEDÖMA ATT VÅRDKRITERIER UPPFYLLS BÖR ÄVEN FÖLJANDE UPPGIFTER INGÅ I PLANEN	4
AVTAL OM NÄRSTÅENDEVÅRD	5
FÖLJANDE UPPGIFTER BÖR FRAMKOMMA I ENLIGHET MED 8§ I LAGEN OM NÄRSTÅENDEVÅRD	5
TJÄNSTER TILL STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRDARES VÅRDUPPDRAG	6
LEDIGHET FÖR NÄRSTÅENDEVÅRDAREN	6
KOMPLETTERANDE SOCIALVÅRDSSTJÄNSTER – STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRDAREN	7
AVGIFTER	7
VÅRDKRITERIER FÖR STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD	7
VÅRDKRITERIER FÖR STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD	8
ANSÖKAN OM STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD	9

VAD INNEFATTAR STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD

Med närståendevård avses vård av och omsorg om en äldre, handikappad eller sjuk person som ordnas i den vårdbehövandes hem med hjälp av en anhörig eller någon annan som står den vårdbehövande nära.

Från och med den 1 januari 2021 handhar kommunen fortsatt närståendevården för vårdbehövande över 65 år och där behovet av hjälp och omsorg beror på åldersrelaterad funktionsnedsättning. Närståendevård för vårdbehövande under 65 år och för vårdbehövande som går under lagen om stöd för handikapp handläggs av kommunernas socialtjänst (KST).

Skillnaden mellan närståendevård och ömsesidig hjälp som anhöriga eller närstående personer ger varandra är att närståendevården är mycket bindande och krävande, dvs. en dygnet runt vård eller fortlöpande daglig vård. Med närståendevården avses alltid hjälp med den personliga vården och omsorgen, inte enbart hjälp med att uträtta ärenden utanför hemmet eller hushållsarbete.

Stödet för närståendevård omfattar i första hand de personer som behöver mest vård och vars funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand har försämrats så pass mycket att de behöver fortgående personlig vård och omsorg för att kunna bo hemma.

Stöd för närståendevård beviljas inte om andra tjänster än stöd för närståendevård bättre tryggar vården och omsorgen. Sådana tjänster kan vara till exempel den kommunala hemvården, någon form av boendeservice eller en annan social service.

Med närståendevård avses vård av och omsorg om en äldre, handikappad eller sjuk person som ordnas i den vårdbehövandes hem med hjälp av en anhörig eller någon annan som står den vårdbehövande nära.

- Stöd för närståendevård består av ett vårdarvode och kompletterande social- och hälsovårdstjänster till vårdbehövande samt stöd till närståendevårdaren. I stödet till närståendevården ingår socialvårdstjänster som ges den vårdbehövande, exempelvis hemservice (och stödtjänster), hjälpmedel, ändringsarbete bostaden, dagvård och kortvarig vård.
- Stöd för närståendevård är ingen subjektiv rätt, kommunen fastställer principerna för beviljande av stöd för närståendevård inom lagen om närståendevårds bestämmelser.
- Stöd för närståendevård ingås genom ett uppdragsavtal mellan närståendevårdaren och kommunen. Närståendevårdaren är inte anställd av kommunen enligt arbetsavtalslagen.
- Stöd för närståendevård beviljas oberoende av den sökandes ekonomi.
- Stöd för närståendevård beviljas inte om den vårdbehövande bor i en verksamhetsenhet inom socialvården t.ex. Esb boende eller om den vårdbehövande får vård på institution.
- Stöd för närståendevård är pensionsberättigade och en skattepliktig inkomst

LAGRUM:

Principerna för stöd för närståendevård i Sottunga kommun är utarbetade enligt lag om stöd för närståendevård (FFS 937/2005) och i enlighet med den åländska lagstiftningsbehörigheten inom området Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland (ÅFS 1995:101).

Ändring i lag om stöd för närståendevård gäller på Åland från det att det träder i kraft i riket, om inte annat följer av landskapslag (1995:101).

ALLMÄNNA KRITERIER FÖR STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD

I enlighet med 3 § i lagen om stöd för närståendevård beviljar kommunen stöd för närståendevård om kriterierna nedan uppfylls:

- Någon på grund av nedsatt funktionsförmåga, sjukdom eller handikapp eller av någon annan motsvarande orsak behöver vård eller omsorg i hemförhållanden.
- En anhörig till den vårdbehövande eller någon annan som står den vårdbehövande nära är beredd att ansvara för vården och omsorgen med hjälp av behövlig service.
- Närståendevårdaren skall ha fyllt 18 år och närståendevårdarens hälsa och funktionsförmåga skall svara mot de krav som närståendevården ställer.
- Närståendevården tillsammans med andra behövliga socialvårdstjänster är tillräcklig med tanke på den vårdbehövandes välbefinnande, hälsa och säkerhet.
- Den vårdbehövandes hem är ändamålsenligt för de värdeförhållanden som närståendevården kräver.
- Beviljande av stöd för närståendevård skall vara förenligt med den vårdbehövandes bästa.
- Den vårdbehövande godkänner närståendevårdaren.

VÅRD- OCH SERVICEPLAN

För att beviljas stöd för närståendevård skall en vård- och serviceplan göras upp tillsammans med den vårdbehövande och närståendevårdaren. Enligt 7 § i lagen om närståendevård skall följande innehåll finnas i vård- och serviceplanen:

- Omfattningen av och innehållet i den vård som närståendevårdaren ger samt klientavgift för tjänster under närståendevårdarens ledighet.
- Omfattningen av och innehållet i andra social- och hälsovårdstjänster som den vårdbehövande behöver.
- Omfattningen av och innehållet i socialvårdstjänster till stöd för närståendevårdarens uppdrag.
- Hur vården av den vårdbehövande ordnas under vårdarens ledighet, besök som hänför sig till hälso- och sjukvård eller annan frånvaro.
- Till planen skall finnas information om både den vårdbehövandes och närståendevårdarens rättigheter och tillämpningen av dessa i enlighet med lagen om närståendevård.

PLANERING AV SERVICEN OCH DEN FORTSATTA BEDÖMNINGEN STÖDS ÄVEN GENOM ANTECKNING AV:

- Den vårdbehövandes fysiska, kognitiva, psykiska och sociala funktionsförmåga.
- En bedömning av närståendevårdarens hälsa/funktionsförmåga, vårdkunskaper och hemmet som vårdmiljö.
- Målen för upprätthållande och främjande av den vårdbehövandes funktionsförmåga.
- Uppföljningstidpunkt av vård- och serviceplanen, vid behov eller minst 1 gång/ vartannat år.

AVTAL OM NÄRSTÅENDEVÅRD

- Närståendevårdsstödet beviljas från ansökningsdagen och beviljas enligt avtal tillsvidare. Av särskilda skäl kan stödet beviljas för en tidsbestämd period.
- Närståendevårdsstöd beviljas för en period om minst 1 månad.
- Närståendevårdsstöd kan efter prövning i särskilda fall beviljas retroaktivt om högst 3 månader om kraven i övrigt uppfylls och särskilda skäl föreligger.
- Beslut som gäller sänkning av arvodesklass träder ikraft tidigast från första dagen i månaden efter beslutsdatum.
- Om närståendevården tillfälligt avbryts av skäl som beror på den vårdbehövandes hälsotillstånd och som inte betraktas som lagstadgad ledighet som t.ex. sjukhusvistelse eller periodplats vid institution/ ESB avbryts utbetalningen av vårdarvodet efter en månad. Tex kortvarig institutionsvård/sjukhusvård den 15 oktober upphör rätten till vårdarvode i mitten av november.
- Om vården har blivit varaktigt obehövlig till följd av en ändring i vårdbehövandes hälsotillstånd så upphör avtalet vid slutet på månaden. Likaså om den vårdbehövande flyttas till långvarig institutionsvård eller avlider.
- Om närståendevården avbryts av skäl som beror på vårdaren och som inte är lagstadgad ledighet så upphör utbetalningen av vårdarvodet under vårdavbrottet. Kommunen kan säga upp avtal om närståendevårdsstöd så att det upphör 2 månader efter uppsägningen. Närståendevårdaren kan säga upp avtal om närståendevårdsstöd så att det upphör 1 månad efter uppsägning.
- Ifall den vårdbehövande eller vårdarens hälsa eller säkerhet äventyras av att avtalet fortsätter, kan avtalet upphävas omedelbart. En grund för hävandet av avtalet kan vara att vårdaren är i dåligt skick. Oavsett uppsägningstiden upphör avtalet att gälla vid utgången av den månad då vården blivit obehövlig till följd av förändringar i den vårdbehövandes hälsotillstånd.
- Om närståendevården avbryts tillfälligt av skäl som beror på den vårdandes hälsotillstånd, avbryts utbetalningen efter 2 veckor.
- Lagen om närståendevårdsstöd innehåller inga grunder för uppsägning varvid det är upp till avtalspartnerns bedömning när denne vill säga upp avtalet.
- Närståendevårdaren har en skyldighet att meddela kommunen när det sker förändringar i vårdtagarens tillstånd, förändringar som påverkar vårdarens förmåga att verka som närståendevårdare, när det sker avbrott i vården liksom om boende eller boningskommun ändras.
- Kommunen tecknar en så kallad frivillig olycksförsäkring för närståendevårdaren vilken kan tillämpas om en olycka drabbat vårdaren i vården av den vårdbehövande.

FÖLJANDE UPPGIFTER BÖR FRAMKOMMA I ENLIGHET MED 8 § I LAGEN OM NÄRSTÅENDEVÅRD

- Vårdarvode och betalningssätt
- Rätt till lediga dagar
- Ordnanande av ledighet
- Ett tidsbegränsat avtals längd
- Utbetalning av vårdarvodet när vården avbryts.

TJÄNSTER TILL STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRDARES VÅRDUPPDRAG

Kommunen ska vid behov förbereda närståendevårdare för vårduppdraget och ordna utbildning för dem. Samt sådana social- och hälsovårdstjänster som stöder vårdarnas välmående och vårduppdrag.

Kommunen ska vid behov ordna hälsoundersökningar för närståendevårdares välmående och hälsa. Hälsoundersökningen erbjuds hos seniormottagningen vid Ålands hälso- och sjukvård och är avgiftsfri. Rekommendationen är att närståendevårdaren kallas till hälsoundersökning med två års mellanrum efter den första undersökningen.

ENSKILT AVTAL

Kommunen kan avtala om ett lägre vårdarvode än minimibeloppet. Ett lägre belopp än minimibeloppet utbetalas om följande två förutsättningar uppfylls samtidigt:

1. Vården binder närståendevårdaren i mindre omfattning än vad som förutsätts i 4 § 1 mom och behovet av vård är ringa.
2. Vårdaren anför särskilda skäl för det. Lägre vårdarvode än minimiarvodet berättigar inte till ledighet.

LEDIGHET FÖR NÄRSTÅENDEVÅRDAREN

Närståendevårdare som vårdar en person fortgående alla dagar eller dygnet runt har rätt till 5 lagstadgade lediga dygn/månad. De 5 lediga dygnen kan tas ut varje månad eller sparas ihop till en längre ledighet om maximalt 15 dagar. Outnyttjad lagstadgad ledighet sparas som maximalt tre månader. Vårdarvodet påverkas inte av den lagstadgade ledigheten. Om närståendevårdaren tar ut fler dygn än den lagstadgade ledigheten påverkas arvodet så att det utbetalas i proportion till antalet vårddagar.

Om ledigheten under en månad överstiger 10 dygn så tjänas ingen lagstadgad ledighet in under den aktuella månaden.

- Den lagstadgade ledigheten kan även tas ut i kortare tid än ett dygn s.k. periodisering. I detta fall motsvarar 10 h ett dygn som lagstadgad avlastning.
- Lagstadgad ledighet ska redovisas i den månatliga redovisningen.
- Vid annan ledighet än lagstadgad ledighet utbetalas arvodet i proportion till arvodet, månadens antal dagar samt antal vårddagar.

- Under närståendevårdarens lagstadgade ledighet beslutar kommunen vilka vård- och serviceformer kommunen kan erbjuda den vårdbehövande. Vård- och serviceformerna ska vara ändamålsenliga med beaktande av den vårdbehövandes vårdbehov och ålder. För de tjänster som kommunen erbjuder till den vårdbehövande under vårdarens lagstadgade ledighet kan en avgift om 0 €/dygn debiteras den vårdbehövande.
- Närståendevårdare med ett lägre vårdarvode än vårdklass 1 är inte berättigade till lagstadgad ledighet, dvs. betald ledighet om 5 dygn/månad. Vid ledighet utbetalas arvoden i proportion till antalet vårddagar
- Kommunen kan ordna den avlösarservice som behövs under närståendevårdarens ledighet eller annan frånvaro. Avlösarservice ordnas med närståendevårdaren samtycke, med beaktande av den vårdbehövandes åsikt. Arrangemanget bör även vara förenligt med den vårdbehövandes bästa. Ett uppdragsavtal ingås i vilken kommunen överenskommer med avlösaren om vårdarvode, ersättning för eventuella kostnader, avtalets giltighetstid etc. Avlösaren omfattas av samma arbetsrättsliga ställning och pensions- och olycksfallsförsäkringsskydd som närståendevårdaren. Arvoden index höjs i enlighet med 6 § i lagen om närståendevård.
- Avlösarservice. Anhörig eller annan person kan fungera som avlösare. Arvode utbetalas till avlösaren per timme eller per dygn enligt kommunens fastställda arvoden i respektive vårdklass.

KOMPLETTERANDE SOCIALVÅRDSTJÄNSTER - STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRDAREN

- Kommunen kan vid behov ordna kompletterande socialvårdstjänster till den vårdbehövande enligt ansökan om prövning i form av olika stödservicetjänster såsom t.ex. måltidsservice, städservice, klädvårdsservice, färdtjänst, trygghetstelefon samt olika hjälpmedel för handikappade.
- Som stöd för närståendevårdaren finns i kommunen omsorgschefen och från Ålands hälso- och sjukvård finns för den medicinska delen hemsjukvården, seniormottagningen och geriatriska kliniken.

AVGIFTER

Avgifter för de kompletterande hälso- och socialtjänsterna uppgår till samma avgift som för övriga kommuninvånare. Tjänsterna under närståendevårdarens lagstadgade ledighet är kostnadsfria.

INDEXSKYDD

Vårdarvodets storlek justeras kalenderårsvis med en lönekoeficient som årligen fastställs för tillämpande av 7 b § i lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/1961) (se 6 § i lagen om stöd för närståendevård).

VÅRDKRITERIER FÖR STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD

Vårdarvodet betalas till närståendevårdare som har ett undertecknat avtal om närståendevård med kommunen. Vid tillämpningen av vårdkriterierna för vuxna personer fastslås de olika arvodesklasserna främst på basis av hur bindande och krävande vården är, om behovet består av hjälpinsatser eller om det finns ett vård- och omsorgsbehov samt vilken hemservice närståendevården motsvarar. Personens eller familjens inkomster och förmögenhet inverkar inte på

vårdarvodets belopp. Vårdarvodet är en skattepliktig inkomst. Vårdarvodet för närståendevård påverkar pensionen, om närståendevårdaren är under 68 år när hen ingår avtalet. Detta gäller personer födda 1940 och senare.

KLASS 1

461,99 €/Månad

- Till denna grupp hör personer som har ett vård - och omsorgsbehov. Den vårdbehövande behöver dagligen hjälp/ omsorg/ vägledning med de dagliga och personliga sysslorna, inte enbart hjälp med att uträtta ärenden utanför hemmet eller hushållsarbete.
- Den vårdbehövande behöver inte vård och omsorg dygnet runt.
- Vården är bindande p.g.a. daglig beredskap och fysiskt och/ eller psykiskt tungt.
- Den vårdbehövande kan bo ensam eller vara ensam en stor del av dygnet. Vårdaren kan ha ett heltids- eller deltidsjobb.
- Den vårdbehövande är orienterad i tid och rum.
- Närståendevården kan ses som ett alternativ till hemvård.
- Berättigar närståendevårdaren till 5 dygns lagstadgad ledighet per månad. Avlösarservicen betalas enligt:
 - - Under 5 timmar 15,20 €/gång
 - - Över 5 timmar 30,44 €/dygn

KLASS 2

536,86 €/Månad

- Den vårdbehövande behöver mycket hjälp eller närvaro i de dagliga funktionerna (t.ex. personlig hygien, påklädning, wc-besök, måltiderna och dylikt) och allmän kontroll över livet.
- Den vårdbehövande behöver tillsyn dagligen men omfattar vanligen inte behov av hjälp under natten. Närståendevårdaren är i stor utsträckning bunden av vården.
- Vården och omsorgen motsvarar alternativ till ett boende på Esb boende eller personlig assistent.
- Den vårdbehövande klarar sig ensam en del av dagen, men kan inte bo ensam. Vårdaren kan ha ett deltidsjobb.
- Vårdbehovet är stort, men omfattar vanligen inte behov av hjälp under natten.
- Vården är bindande p.g.a. ständig beredskap och fysiskt och/ eller psykiskt tungt.
- Berättigar närståendevårdaren till 5 dygns lagstadgad ledighet per månad. Avlösarservicen betalas enligt:
 - - Under 5 timmar 11,83 €/timme
 - - Över 5 timmar 64,63 €/dygn

KLASS 3

779,67 €/MÅNAD

- Den vårdbehövande behöver fortgående mycket hjälp i dagliga funktioner, i umgänget med andra och allmän kontroll över livet. Vårdtagaren behöver också återkommande och fortgående hjälp på natten.

- Vårdbehövande i denna kategori är beroende av annan persons insats dygnet runt. Vården är således mycket bindande samt fysiskt och/ eller psykiskt påfrestande.
- Den vårdbehövande klarar sig ensam enstaka timmar om dagen, kan inte bo ensam.
- Vårdaren i denna kategori kan inte arbeta. För att vårda den vårdbehövande måste de antingen säga upp sitt arbete eller ta tjänstledigt.
- Närståendevården kan ses som ett alternativ till personlig assistans, effektiverat serviceboende eller i vissa fall institutionsboende.
- Berättigar närståendevårdaren till 5 dygns lagstadgad ledighet per månad. Avlösarservicen betalas enligt:
 - Under 5 timmar 16,46 €/timme
 - Över 5 timmar 90,02 €/dygn

KLASS 4

923,99 €/Månad

- Den vårdbehövande behöver rikligt med vårddygnet runt. Hjälp, omsorg och tillsyn i alla dagliga, personliga funktioner (t.ex. förflytta sig, toalettbesök, hygien, påklädning, måltider och mediciner).
- Behovet av dygnet runt insatser och kontinuerlig övervakning gör att vårdaren är så gott som helt bunden i sitt uppdrag. Vården i denna kategori är ofta både fysiskt och psykiskt påfrestande.
- Utbetalning av arvodet förutsätter att vårdaren endast har ringa arbetsinkomster, slutar förvärvsarbete eller anhåller om tjänstledigt för att ta hand om den vårdbehövande.
- Vårdaren kan inte vara alterneringsledig (13 § i lagen om alterneringsledighet) eller erhålla specialvårdspeng (10 kap. i sjukförsäkringslagen) eller studera på heltid.
- Arvodet enligt kategori 4 beviljas då den vårdbehövande i annat fall skulle kräva permanent institutionsvård. Arvode enligt kategori 4 kan även beviljas kortvarigt under en tung förändringsfas för den vårdbehövande. Exempel på en tung förändringsfas är terminalvård, övergång från en vårdform till en annan (t.ex. utskrivning från en institution), eller en person som återhämtar sig efter en svår olycka.
- Berättigar närståendevårdaren till 5 dygns lagstadgad ledighet per månad. Avlösarservicen betalas enligt:
 - Under 5 timmar 21,35 €/timme
 - Över 5 timmar 114,28 €/dygn

ANSÖKAN OM STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD

- Ta kontakt med kommunens omsorgschef för att få en ansökningsblankett eller skriv ut en ansökningsblankett från kommunens hemsida www.sottunga.ax under blanketter.
- Den vårdbehövande står alltid som sökande för närståendevårdsstöd inom kommunen.
- Fyll i blanketten, bifoga C-läkarintyg och skicka till Sottunga kommun, Omsorgschef 22720 Sottunga.
- Omsorgschefen tar kontakt med dig och bokar in ett hembesök för att informera dig om närståendevårdsstöd och för att skriva en vård- och serviceplan.
- Omsorgschefen tar beslut om närståendevårdsstödet beviljas eller avslås på basen av läkarintyg, vård- och serviceplanen och de fastställda kriterierna för närståendevårdsstöd.

- Den sökande delges beslutet. Vid beviljande av närståendevårdsstöd tar vårdgivaren även del av avtalet om närståendevård för underskrift.
- Arvodet utbetalas månatligen i efterskott på basen av beslut och redovisade krysslistor. Krysslistan bör lämnas in till omsorgschefen senast den 5:e följande månad för att utbetalning av arvodet ska kunna ske.

Närståendevårdsstöd är en skattepliktig inkomst varvid vårdaren ska lämna in ett skattekort till kommunen. Den som är missnöjd med tjänstemannabeslutet har rätt att lämna in ett rättelseyrkande till äldreomsorgsnämnden inom 14 dagar efter delfåendet av beslutet. För de sökande som inte uppfyller alla förutsättningarna för beviljande av stöd för närståendevård kan tjänster enligt socialvårdslagen beviljas enligt ansökan och prövning. Frågor gällande stöd för närståendevård för äldre personer besvaras av kommunens omsorgschef, tel 040 487 9400.